

תוכן עניינים

X.....	1. תקציר.....
X.....	2. מבוא.....
X.....	3. שיטה.....
X.....	4. תוצאות.....
X.....	5. דיון.....
X.....	6. ביבליוגרפיה.....
X.....	7. נספחים.....

מבוא

במהלך העשורים האחרונים מחקרים רבים נערכו בנושא חלוקת תפקידים בין בני הזוג במשפחה. ככלל, בימים אלו נשים רבות כבר אינן מסתפקות בתפקידן המסורתי של אם ועקרת בית בלבד, אלא, מבקשות לממש את עצמן ולהשתלב בשוק העבודה. חרף העובדה כי נשים רבות יוצאות לשוק העבודה, גם במאה ה-21 עדיין קיימת ציפייה חברתית מהנשים להמשיך ולשמור על תפקידיהן המסורתיות הנוגעים לתחום התא המשפחתי. מערכת ציפיות כפולה זו יוצרת קונפליקט המכונה "קונפליקט עבודה - משפחתה", במסגרתו נשים לכודות בין רצון למלא אחר הנורמות החברתיות אשר דורשות מהן לקחת על עצמן את תפקיד גידול הילדים וניהול משק הבית, ומאידך, בין רצון להשתלב בשוק העבודה ולסייע בפרנסת הבית (Moore & Gobi, 2005). במחקר הנוכחי נבקש להשוות בין רמת קונפליקט העבודה משפחה בקרב נשים וגברים, וכן, לבחון את האפקט השלילי היחסי של קונפליקט זה בקרבם על תחושת המשמעות שהם חשים במקום העבודה.

סקירת הספרות תתחיל מגדרת המונח "חלוקת תפקידים במשפחה", סקירה של מחקרים אשר נערכו בתחום בעשורים האחרונים ופירוט החשיבות ומשמעות של חלוקת תפקידים שוויונית במשפחה. בהמשך, נדון במונח קונפליקט עבודה משפחה, אשר מהווה נגזרת של חלוקת תפקידים לא שוויונית בין בני הזוג בעבודות משק הבית וגידול הילדים, תוך הרחבה לגבי ההשלכות החמורות של מצב זה. בהמשך, נדון במושג "משמעות בעבודה" ונסה להבין כיצד קונפליקט עבודה משפחה צפוי להשפיע על תחושה זו במקום העבודה.

חלוקת התפקידים בין בני זוג

הגישה המסורתית לחלוקת תפקידים במשפחה בין בני הזוג מציעה כי לכל אחד מבני הזוג קיים תפקיד אופייני, כאשר באופן כללי, גברים נוטים להיות אלו אשר אחראים על הפרנסה בבית, ואילו הנשים הן אשר אחראיות יותר על גידול הילדים וניהול משק הבית. על אף זאת, במהלך העשורים האחרונים החלה להתפשט תופעה המכונה "הנשיות החדשה". בהקשר זה, האישה החדשה נוטה להתאפיין ברמה גבוהה של דעתנות, חדשנות ועצמאות. האישה החדשה מגשימה את עצמה וחשה חופשייה מתחושת המחויבות לעמוד בציפיות חברתיות, לפיהן על נשים לקחת חלק בתפקידים הנשיים המסורתיים (Taylor, 2003). כבעקבות תופעה זו, במהלך העשורים האחרונים יותר ויותר נשים לוקחות חלק בשוק העבודה בישראל. כניסתן של נשים רבות לשוק העבודה ערערה במידת מה את אופי חלוקת התפקידים המסורתי בין גברים

ונשים בתא המשפחתי. כנגזרת לכך, בימינו מרבית המשפחות בישראל, בדומה ממדינות הערביות נוספות בעולם, הן משפחות אשר כוללות שני מפרנסים (Sasson-Levy, 2003).

לחלוקת עבודה שוויונית יותר של בני הזוג מיוחסות השלכות חיוביות רבות ומשמעותיות. בכלל זה, מספר מחקרים אשר נערכו נעשו בתחום "עבודה ומשפחה" מעלים כי חלוקת תפקידים שוויונית במשפחה קשורה לשיפור ברמת שביעות הרצון של שני בני הזוג במשפחה (Al Yagon & Cinamon, 2008; Moore & Gobi, 1995). בהמשך לכך, במצבים בהם חלוקת העבודה בין בני הזוג שוויונית, שני הצדדים נהנים מעלייה ברמת החיים, נוטים לסבול מפחות קונפליקטים ואף זוכים לבריאות נפשית ופיזית טובות יותר (Izraeli, 1994). יתרה מכך, חשוב לציין כי חלוקת תפקידים שווה, אשר משוחררת מהנורמות הנוגעות לחלוקת עבודה המסורתית בין גברים ונשים, עשויה לסייע לגברים להשתחרר מתפקידים כמי שאחראים באופן בלבדי על פרנסת הבית, ועל כן, מתחושת הלחץ, מצוקה ועומס המלווים לדרישה זו. בחלקים הבאים של סקירת הספרות נתייחס להשלכות השליליות אשר עשויות להתלוות לחלוקת עבודה לא שוויונית בין בני הזוג, ובכלל זה, למושג אשר מכונה קונפליקט עבודה – משפחה (Uchiyama, Takeuchi, 2009 Kodera, & Sakaguchi).

חלוקת תפקידים וקונפליקט "עבודה – משפחה"

גוף רחב של ספרות עסק בהשלכות השליליות הנלוות לחלוקת עבודה לא שוויונית בין בני הזוג (גיא ומור, 2006; Baltes & Heydnes-Garhir, 2003). בהקשר זה, ידוע כי קונפליקט עבודה – משפחה מהווה את אחת ההשלכות השליליות המשמעותיות אשר נובעות מחלוקה לא שווה של תפקידי הגבר והאישה בתא המשפחתי. קונפליקט מסוג זה בא לידי ביטוי בסתירה הקיימת בקרב בני זוג אשר חשים הם נדרשים למלא מערכת של ציפיות סותרות, ולמעשה, במצב של משחק סכום אפס בין חובות העבודה ודרישות ניהול משק הבית וגידול הילדים. קונפליקט עבודה ומשפחה לרוב מתבטא בסיטואציות בהן קיימת לבן הזוג מחויבויות כלפי מקום העבודה שלו, ומאידך, דרישה לניהול משק הבית וגידול הילדים. קונפליקט זה מתעצם כאשר חלק רב יותר מתפקידי גידול הילדים וניהול משק הבית מחייב בצורה רבה יותר את אחד מבני הזוג, ובייחוד במשפחות בהן שני בני הזוג עובדים במשרה מלאה (Nomaguchi & milkie, 2012). זאת ועוד, קונפליקט מסוג זה ידוע כמי שמוביל ליצירה של תחושת כעס בין בני הזוג.

בעוד שמחקרים רבים מעלים כי חלוקת התפקידים באופן שווה בין בני הזוג מובילה ליתרונות משמעותיים עבור הצדדים, וכן, תורמת לשביעות הרצון של שני בני הזוג, חשוב לציין כי מחקרים רבים מעידים כי נשים עדיין נוטות לסבול מחלוקת עבודה לא שוויונית, כאשר גם בימים אלו מרבית עובדות ניהול